

آیین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی

ماده ۱ - تعاریف : اصطلاحات مندرج در این آیین نامه در معانی مشروح زیر بکار می روند:

الف - سازمان : سازمان دامپزشکی کشور.

ب - نظارت بهداشتی : فرایندی که از طریق صدور پروانه و سایر مجوزهای بهداشتی و بازرسی بهداشتی توسط سازمان و نیز کنترل بهداشتی واحدهای موضوع این آیین نامه توسط مسئول فنی بهداشتی مربوط اعمال می گردد.

ج - دام : هر نوع از حیوانات اهلی، طیور، آبزیان، زنبور عسل، کرم ابریشم، حیوانات آزمایشگاهی و پوستی و حیوانات باغ وحش.

د - فرآورده های خام دامی: کلیه موادی است که در زمان حیات دام، از آن به دست می آید مانند پشم، کرک، مو، پوست، شیر، عسل، تخم پرندگان، اسپرم، تخم آبزیان و نوغان، یا بعد از کشتار یا صید به دست می آید مانند گوشت، استخوان و آرایش.

تبصره - فرآورده های دامی که برای حفظ، نگهداری و مصرف با روش های صنعتی یا غیرصنعتی تغییر شکل داده و از حالت خام درآمده باشند، مشمول تعریف فرآورده های خام دامی نیستند.

ه- آرایش: کلیه ضمایم به دست آمده از دام اعم از خوراکی و غیرخوراکی.

و- پروانه بهداشتی : پروانه هایی که توسط سازمان، براساس مقررات و دستورالعمل های بهداشتی، جهت متقاضیان ایجاد، احداث و بهره برداری محل ها و اماکن موضوع این آیین نامه، در مراحل تأسیس و بهره برداری، برای مدت معین صادر می گردد.

ز - کنترل بهداشتی : اقداماتی که توسط مسئول فنی بهداشتی واحد و به کمک دستیاران مربوط براساس دستورالعمل های بهداشتی ابلاغی از سوی سازمان اعمال می گردد.

ح - بازرس بهداشتی : شخص واجد شرایطی که از طرف سازمان و ادارات تابعه برای اعمال بازرسی بهداشتی واحدهای موضوع این آیین نامه تعیین می شود و برابر ضوابط و دستورالعمل های مربوط اقدام می نماید.

ط- مسئول فنی بهداشتی : شخصی که پس از تأیید صلاحیت توسط سازمان نظام دامپزشکی و با اخذ پروانه مربوط از سازمان و ادارات تابعه، وظیفه کنترل بهداشتی را در واحدهای موضوع این آیین نامه، مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان برعهده دارد.

ی - آزمایشگاه مرجع : آزمایشگاهی که به عنوان مرجع نهایی تشخیص، در مورد بررسی آزمایشات انجام شده بر روی نمونه های رسمی در آزمایشگاه های مجاز مورد تأیید سازمان، شناخته می شود.

ک - نمونه رسمی : نمونه ای که توسط نماینده سازمان و منطبق با استانداردهای لازم جهت انجام آزمایشهای مربوط برداشت می گردد.

ماده ۲ - این آیین نامه به منظور اعمال نظارت بهداشتی دامپزشکی و اجرای مقررات بهداشتی تولید و تضمین کیفیت براساس سامانه های بین المللی (از جمله HACCP, GMP, GAHP) در محل ها و اماکن زیر از طریق صدور پروانه ها و سایر مجوزهای بهداشتی و بازرسی توسط سازمان و نیز کنترل بهداشتی توسط مسئولین فنی بهداشتی مربوط به مورد اجرا گذاشته می شود:

الف - مراکز نگهداری و پرورش دام.

ب - کارخانه های تولید خوراک دام.

ج - چراگاه ها، مراتع، آبشخورها، صیدگاه ها.

د - کشتارگاه ها، کارگاه ها، کارخانه ها و مراکز تولید، تهیه، آماده کردن، توزیع و عرضه فرآورده های خام دامی.

هـ - سردخانه های مواد پروتئینی با منشأ دامی و مراکز جمع آوری شیر یا عسل.

و - انبارهای نگهداری مواداولیه خوراک دام و یا خوراک آماده دام.

ز - کارخانه های جوجه کشی.

ح - شناورهای (کشتی، لنج، قایق) حامل دام وفرآورده های خام دامی و مبادی ورودی ذی ربط.

ط - سایر موارد با تشخیص و ابلاغ رییس سازمان.

ماده ۳ - کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که به نحوی در امور زیر فعالیت دارند، موظف به اجرای ضوابط بهداشتی موضوع این آیین نامه خواهند بود:

الف - تولید، پرورش، نگهداری، توزیع، حمل و نقل، عرضه و فروش دام زنده و سایر فعالیت های مرتبط.

ب - استحصال، تهیه، عمل آوری، جمع آوری، نگهداری، بسته بندی، توزیع، عرضه، حمل و نقل فرآورده های با منشأ دامی و همچنین خوراک دام و سایر فعالیت های مرتبط.

ماده ۴ - سازمان موظف است مطابق ضوابط و دستورالعمل های اجرایی این آیین نامه از کلیه مراحل احداث و بهره برداری از واحدهای موضوع این آیین نامه حداقل هر سال در دو نوبت ، بازدید و بازرسی به عمل آورد و در صورت مشاهده تخلف براساس

دستورالعملی که هنگام اخذ پروانه به متقاضی ابلاغ شده است، به تناسب نوع و میزان موارد تخلف به شرح زیر با متخلفین برخورد نماید:

۱- اخطار کتبی و ابلاغ موارد تخلف.

۲- جلوگیری از ادامه فعالیت واحد از طریق نیروی انتظامی تا رفع مورد تخلف.

۳- تعلیق و یا ابطال مجوزها و پروانه های صادره.

۴- معرفی به مراجع صالح قضایی.

تبصره - چنانچه توسط بازرس بهداشتی در هر یک از مراحل تولید، فرآورده های دامی غیرقابل مصرف تشخیص داده شود، باید طبق ضوابط و دستورالعمل های مربوط معدوم شده و یا به مصارف مناسب برسد.

ماده ۵ - سازمان مجاز است بنا به ضرورت جهت انجام بازرسی های لازم در محل ها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه، از خدمات دامپزشکان و سایر رده های دامپزشکی با عقد قرارداد خرید خدمت استفاده نماید.

ماده ۶ - سازمان موظف است فهرست آزمایشگاه های مرجع را که مجاز به انجام آزمایش های لازم بر روی نمونه های رسمی، جهت اعمال ضوابط و مقررات بهداشتی موضوع این آیین نامه می باشند، از طریق نظام تأیید صلاحیت ایران (IAS) منظور شده در ماده (۱۹) اصلاحی قانون اصلاح قوانین مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران - مصوب ۱۳۷۶- تهیه و اعلام نماید.

ماده ۷ - سازمان موظف است برای اعمال نظارت بهداشتی، دامپزشکی نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف - دام هایی را که پرورش، نگهداری، حمل، توزیع و یا عرضه آنها به طور غیرمجاز انجام شده باشد، در صورتی که کشتار آنها مجاز تشخیص داده شود، برای ذبح به کشتارگاه اعزام دارد و در غیراین صورت با رعایت ضوابط بهداشتی مربوط، معدوم نماید.

ب - خوراک دام و فرآورده های دامی را که تولید، نگهداری، حمل، توزیع، عرضه و یا مصرف آنها به طور غیرمجاز انجام شده باشد، در صورتی که قابل مصرف تشخیص داده شود، اجازه مصرف دهد، یا در صورت امکان، صاحب آن مواد را به سالم سازی آنها موظف نماید و یا دستور مصرف غیرخوراکی آنها را به شکل مناسب صادر نماید و در غیراین صورت، با رعایت ضوابط بهداشتی مربوط، معدوم نماید.

ج - خوراک دام و فرآورده های دامی را که به دلیل دارا نبودن ویژگی های جسمی، فیزیکی، شیمیایی و یا میکروبی لازم، به وسیله بازرسان سازمان غیرقابل مصرف تشخیص داده می شود، در صورت امکان، صاحب آن مواد را به سالم سازی آنها موظف نماید و یا دستور مصرف غیرخوراکی آنها را به شکل مناسب صادر نماید و در غیراین صورت معدوم نماید.

د - دام، خوراک دام و فرآورده های دامی مظنون به قاچاق را ضبط و مراتب را همراه با اظهار نظر کارشناسی جهت هرگونه اقدام به مراجع مربوط اعلام نماید.

ه - اشیاء، لوازم، مواد آلوده و اماکن انتشار بیماری را که امکان عفونت زدایی آنها وجود ندارد، معدوم یا تخریب نماید.

ماده ۸ - شهرداری ها و کلیه دستگاه های اجرایی و انتظامی مکلفند بنا به تقاضای وزارت جهاد کشاورزی (سازمان) درخصوص امور مرتبط زیر همکاری نمایند:

الف - بازرسی های بهداشتی.

ب - پلمپ و فک پلمپ محموله ها، وسایل حمل و نقل و اماکن.

ج - معدوم نمودن دام هایی که کشتار آنها مجاز تشخیص داده نمی شوند.

د - حمل دام هایی که کشتار آنها مجاز تشخیص داده می شوند، به کشتارگاه.

ه - معدوم نمودن خوراک دام و فرآورده های دامی که غیرقابل مصرف تشخیص داده می شوند.

و - انهدام اشیاء، لوازم، مواد آلوده و اماکن نشر بیماری که عفونت زدایی آنها ممکن نباشد.

تبصره - در شرایط فوق العاده و اضطراری که بنا به تشخیص سازمان هیچگونه قصور و تقصیری از طرف صاحبان دام، خوراک دام و فرآورده های دامی موضوع این آیین نامه وجود ندارد و بروز بیماری خاص و امثال آن موجب ضرورت اجرای موارد یادشده گردد، براساس تصویب هیئت وزیران بخشی از ضرر و زیان وارده تأمین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۹ - سازمان مکلف است به منظور اعمال وظایف نظارتی خود بر کلیه محل ها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه، دستورالعمل های مربوط به امور بهداشتی را تهیه و به مسئولین محلها و اماکن مذکور ابلاغ نماید. صاحبان و مسئولین یادشده موظف به رعایت این دستورالعمل ها خواهند بود.

ماده ۱۰ - تأسیس و بهره برداری محلها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه توسط بخشهای دولتی، وابسته به دولت، بخش خصوصی و یا تعاونی مستلزم اخذ پروانه بهداشتی مربوط از سازمان، در هر یک از مراحل تأسیس و بهره برداری، با رعایت کلیه دستورالعمل ها و ضوابط بهداشتی می باشد.

تبصره ۱- کلیه دستگاه های صادرکننده پروانه های تأسیس و بهره برداری محل ها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه موظفند قبل از صدور هرگونه مجوز، پروانه بهداشتی صادره از سوی سازمان را از اشخاص متقاضی پروانه تأسیس و بهره برداری مطالبه نمایند.

تبصره ۲- سازمان موظف است در زمان صدور پروانه تأسیس و بهره برداری، استعلام لازم را از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حیطه وظایف قانونی مربوط، به عمل آورد.

تبصره ۳- صدور پروانه بهداشتی در مرحله بهره برداری، مشروط به معرفی مسئول فنی بهداشتی می‌باشد.

تبصره ۴- واحدهای تولیدی فرآورده های دامی باید علاوه بر اخذ پروانه بهداشتی در مرحله بهره برداری، برای هر نوع فرآورده نیز پروانه بهداشتی مربوط را برابر دستورالعمل و ضوابط، از سازمان اخذ نمایند.

تبصره ۵- صاحبان و متصدیان محل ها و اماکن موجود که موفق به اخذ پروانه از سازمان نشده اند، موظفند ظرف شش ماه نسبت به اخذ پروانه بهداشتی بهره برداری با رعایت کلیه ضوابط و دستورالعمل های مربوط اقدام نمایند. در غیر این صورت مأمورین انتظامی با تقاضای سازمان از ادامه کار واحدهای فاقد پروانه یا واحدهایی که پروانه آنها لغو گردیده است، جلوگیری خواهند نمود.

تبصره ۶- کلیه صاحبان و متصدیان محل ها و اماکن موضوع ماده (۲) این آیین نامه حسب مورد مکلف به همکاری و ارایه اطلاعات لازم به بازرسین سازمان می باشند. همچنین موظفند جهت بهبود وضع بهداشتی واحد مربوط، هرگونه تعمیرات یا تغییرات لازم را مطابق دستورالعمل بهداشتی و زمان بندی ابلاغی از سوی سازمان انجام دهند. مأمورین انتظامی مکلفند به تقاضای سازمان از ادامه کار واحدهایی که مقررات مزبور را رعایت نمی کنند، جلوگیری نمایند.

ماده ۱۱ - کلیه مراجع صادرکننده پروانه کسب مراکز توزیع و عرضه فرآورده های خام دامی موظفند ضوابط بهداشتی و قرنطینه ای سازمان را لحاظ و پیش از صدور یا تمدید پروانه، نظریه بهداشتی سازمان را نیز علاوه بر سایر استعلامات مورد نیاز کسب نمایند.

ماده ۱۲ - اشخاص متقاضی دریافت پروانه اشتغال به عنوان مسئول فنی بهداشتی واحدهای مشمول این آیین نامه، باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- دانشنامه معتبر دکترای عمومی یا تخصصی دامپزشکی.

۲- شماره نظام دامپزشکی.

۳- ارایه گواهی عدم سوء پیشینه کیفری مؤثر.

۴- برخورداری از سلامت جسمی و روانی برای انجام وظیفه مربوط.

۵- نداشتن هیچگونه پروانه یا مجوز اشتغال مشابه دیگر از سازمان و سایر مراجع.

۶- عدم اشتغال در دستگاه ها و سازمان های دولتی اعم از لشکری و کشوری.

تبصره - تعیین وظایف و ظرفیت کاری مسئول فنی بهداشتی و تأیید صلاحیت توسط سازمان نظام دامپزشکی انجام می پذیرد.

ماده ۱۳ - در صورت بروز اختلاف راجع به اعمال نظارت بهداشتی بین هر یک از واحدها و مسئول فنی بهداشتی مربوط، نظر سازمان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۴ - مسئول فنی بهداشتی هر واحد، کنترل کلیه امور بهداشتی مربوط به واحد مانند کنترل بهداشتی فرآورده های تولیدی و وسایل حمل و نقل، صدور گواهی بهداشتی حمل دام و فرآورده های دامی از مبدأ واحد و نظارت بر اجرای کلیه قوانین، مقررات و نیز دستورالعمل های بهداشتی ابلاغی از سوی سازمان را برعهده دارد.

تبصره ۱- مدیرعامل، اعضای هیئت مدیره و سایر مدیران واحدهای موضوع این آیین نامه، حق دخالت در وظایف مسئول فنی بهداشتی را ندارند و موظف به همکاری با وی می باشند.

تبصره ۲- مدیرعامل و یا اعضای هیئت مدیره در صورت دارا بودن شرایط می توانند متقاضی دریافت پروانه مسئول فنی بهداشتی شوند.

ماده ۱۵ - برای هر نوبت کاری در واحدهای تولیدکننده فرآورده های خام دامی باید یک نفر مسئول فنی بهداشتی به صورت مجزا تعیین گردد. فعالیت واحد بدون حضور مسئول فنی بهداشتی ممنوع است.

تبصره - مسئول فنی بهداشتی حق واگذاری مسئولیت خود را به دیگری ندارد و در ایام مرخصی یا معذوریت، صاحب واحد تولیدی باید با تأیید سازمان (ادارات کل دامپزشکی استان ها)، فرد دیگری را به جای وی جایگزین نماید.

ماده ۱۶ - تعداد و صلاحیت های لازم برای کادر بهداشتی هر واحد که زیر نظر مسئول فنی بهداشتی واحد مشغول به کار می گردند، برحسب نیاز و براساس ظرفیت کاری طبق دستورالعمل های سازمان، تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷ - مسئول فنی بهداشتی موظف است هرگونه تخلف در واحد تحت نظر را که موجب تهدید خطر بهداشت عمومی می شود، به سازمان گزارش نماید.

ماده ۱۸ - تعرفه های اشتغال به کار مسئولین فنی بهداشتی موضوع این آیین نامه به پیشنهاد مشترک سازمان و سازمان نظام دامپزشکی ایران تعیین و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹ - به منظور اعمال نظارت بهینه بر فعالیت مسئولین فنی بهداشتی و عدم ایجاد وابستگی مالی آنها به صاحبان و متصدیان واحد تحت نظارت، دریافت وجه از واحدها و پرداخت حقوق مسئولین فنی بهداشتی براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان و با همکاری سازمان نظام دامپزشکی تهیه و ابلاغ می گردد.

ماده ۲۰ - سازمان مکلف است ظرف شش ماه بعد از ابلاغ این آیین نامه، نسبت به تهیه ضوابط و دستورالعمل های مربوط درخصوص هر یک از واحدهای موضوع این آیین نامه اقدام و به شیوه مناسب در اختیار واحدها و مشاغل مرتبط قرار دهد.

این تصویب نامه در تاریخ ۱۰/۹/۱۳۸۷ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.